

รายงานประจำปี ผู้ตรวจการแผ่นดิน

๒.๓.๓ เรื่องร้องเรียนกรณีการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ก่อให้เกิด ความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียน

เรื่องที่ ๑

ปัญหาความเดือดร้อนจากการดำเนินการเอกสารสิทธิในที่ดินทำกินที่ล่าช้า
และไม่ถูกต้อง

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน จำนวน ๑๗๗ ราย สรุปได้ว่า
สำนักงานที่ดินจังหวัดดำเนินการออกโฉนดที่ดินล่าช้า ไม่ดำเนินการออกโฉนดที่ดินให้กับ
ผู้ร้องเรียน และออกโฉนดที่ดินไม่เต็มตามจำนวนที่ครอบครอง เป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียน
และคณะได้รับความเดือดร้อนเสียหายและไม่ได้รับความเป็นธรรม

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาในเบื้องต้นแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่มี
ผู้ได้รับความเดือดร้อนเป็นจำนวนมาก และเพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปด้วยความรวดเร็ว
จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว โดยจัดให้มีการประชุม
พิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด สำนักงานที่ดินในเขตพื้นที่ที่มีการร้องเรียน ฝ่ายปกครอง
และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการประชุมสรุปได้ว่า ผู้ร้องเรียนทั้ง ๑๗๗ ราย ได้ครอบครอง
ทำประโยชน์ในที่ดินทั้งในและนอกเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน และผู้ร้องเรียนบางราย
มีหลักฐานการครอบครองและมีเอกสารสิทธิในที่ดิน เช่น ส.ค. ๑, น.ส. ๓., น.ส. ๓ ก. และ
โฉนดที่ดิน ทั้งนี้ สำหรับผู้ร้องเรียนที่มีหลักฐานการครอบครอง สำนักงานที่ดินจังหวัด จะได้
ดำเนินการตรวจสอบและชี้แจงข้อเท็จจริงให้กรมที่ดินและจังหวัด เพื่อรวบรวมรายงานต่อ
ผู้ตรวจการแผ่นดินต่อไป และสำหรับผู้ร้องเรียนที่ไม่มีหลักฐานการครอบครอง สำนักงาน
ที่ดินไม่สามารถดำเนินการออกโฉนดที่ดินให้ได้ เนื่องจากท้องที่ที่มีการร้องเรียนอยู่ในเขต
ที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน หากประชาชนได้ครอบครองทำประโยชน์
ในที่ดินโดยไม่มีหลักฐานการแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) หรือมิได้แจ้งความประสงค์จะได้
สิทธิในที่ดิน ย่อมไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะออกโฉนดที่ดินให้ได้ ทั้งนี้ สำหรับผู้ร้องเรียน

ที่ครอบครองที่ดินในเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและไม่มีหลักฐานการครอบครอง สามารถดำเนินการออก ส.ป.ก. ๔-๐๑ ให้กับผู้ร้องเรียนได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวหน่วยงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด จะได้ดำเนินการตรวจสอบตำแหน่งที่ดินของผู้ที่ไม่มีหลักฐานการครอบครองอีกครั้ง พร้อมผลการตรวจสอบการออกเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ ให้กับผู้ร้องเรียน และจะรายงานผลมายังผู้ตรวจการแผ่นดินต่อไป

ต่อมา ผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้มอบหมายให้คณะทำงานเดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่และร่วมประชุมพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า สามารถแบ่งกลุ่มผู้ร้องเรียนได้เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มผู้ร้องเรียนที่มีหลักฐานการครอบครองที่ดิน และกลุ่มผู้ร้องเรียนที่ไม่มีหลักฐานการครอบครอง ซึ่งมีผู้ร้องเรียนที่มีที่ดินอยู่ในและนอกเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากคำร้องเรียน หนังสือชี้แจงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเอกสารหลักฐานประกอบข้อกฎหมายแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวมีผู้ร้องเรียนจำนวน ๓๑ ราย (จำนวน ๓๒ เรื่องร้องเรียน) ที่มีหลักฐานการครอบครองที่ดิน และมีผู้ร้องเรียนจำนวน ๑๔๕ ราย ที่ไม่มีหลักฐานการครอบครองที่ดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. สำหรับผู้ร้องเรียนที่มีหลักฐานการครอบครองที่ดิน จำนวน ๓๑ ราย สามารถแยกพิจารณาตามข้อเท็จจริงที่แตกต่างกันไปได้เป็น ๖ กลุ่มผู้ร้องเรียน ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ คือ กลุ่มผู้ร้องเรียนที่ไม่สามารถออกโฉนดที่ดินได้ เนื่องจากข้างเคียงของที่ดินไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับหลักฐานเดิม จำนวน ๒ ราย ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องร้องเรียนทั้ง ๒ เรื่องดังกล่าวเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนได้ยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินต่อสำนักงานที่ดินจังหวัด ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่สามารถดำเนินการออกโฉนดที่ดินได้นั้นเนื่องจากผลรังวัดปรากฏว่าที่ดินข้างเคียงไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับหลักฐานเดิม สำนักงานที่ดินจังหวัด จึงได้มีหนังสือให้ผู้ร้องเรียนทั้ง ๒ ราย แจ้งเจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียง พร้อมหลักฐานที่ดินเพื่อทำการสอบสวนเพิ่มเติมภายในเดือนสิงหาคม ๒๕๕๙ ซึ่งผู้ร้องเรียนทั้ง ๒ ราย ได้นำพยานบุคคลไปทำการสอบสวนเพิ่มเติมแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการของสำนักงานที่ดินจังหวัด

กลุ่มที่ ๒ คือ กลุ่มผู้ร้องเรียนที่เพ่งยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินต่อสำนักงานที่ดินจังหวัด จำนวน ๓ ราย ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ในวันที่ผู้ร้องเรียนทั้ง ๓ ราย ได้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินนั้น ผู้ร้องเรียนทั้ง ๓ ราย มิได้ยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินแต่อย่างใด สำนักงานที่ดินจังหวัด จึงได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทั้ง ๓ ราย นำหลักฐานการครอบครองที่ดินมายื่นคำขอออกโฉนดที่ดิน ซึ่งผู้ร้องเรียนทั้ง ๓ ราย ได้ยื่นคำขอดังกล่าวแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการของสำนักงานที่ดินจังหวัด

กลุ่มที่ ๓ คือ กลุ่มผู้ร้องเรียนที่ยังไม่สามารถออกโฉนดที่ดินได้ เนื่องจากต้องตรวจสอบตำแหน่งที่ดินที่ขอออกโฉนดที่ดินว่าอยู่ในเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินหรือไม่ จำนวน ๕ ราย ผู้ตรวจการแผ่นดิน พิจารณาแล้วเห็นว่า เจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินจังหวัด ได้ดำเนินการรังวัดที่ดินให้กับผู้ร้องเรียนทั้ง ๕ ราย และได้ดำเนินการปิดประกาศการออกโฉนดที่ดินให้กับผู้ร้องเรียนทั้ง ๕ รายแล้ว แต่เนื่องจากที่ดินทั้ง ๕ แปลงดังกล่าวอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานที่ดินจังหวัดได้มีตรวจสอบที่ดินของผู้ร้องเรียนทั้ง ๕ ราย ว่าขอรังวัดออกโฉนดที่ดินนี้อยู่ในเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินและคัดค้านการออกโฉนดที่ดินหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจากการตรวจสอบ พบว่า ไม่มีการคัดค้านการออกโฉนดที่ดินของผู้ร้องเรียนจำนวน ๓ ราย แต่สำหรับที่ดินของผู้ร้องเรียน จำนวน ๒ ราย ยังไม่เป็นที่ยุติว่าอยู่ในหรือนอกเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการตรวจสอบและสำนักงานที่ดินจังหวัดได้แจ้งให้ผู้ร้องเรียนทั้ง ๕ ราย ทราบและเข้าใจถึงขั้นตอนการดำเนินการดังกล่าวแล้ว

กลุ่มที่ ๔ คือ กลุ่มผู้ร้องเรียนที่ยังไม่ได้ยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินต่อสำนักงานที่ดินจังหวัด จำนวน ๗ ราย ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องเรียนทั้ง ๗ ราย มีหลักฐานการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) แต่ผู้ร้องเรียนมิได้นำหลักฐานดังกล่าวไปยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดแต่อย่างใด เป็นเหตุให้สำนักงานที่ดินจังหวัด ไม่สามารถดำเนินการตามความประสงค์ของผู้ร้องเรียนได้

กลุ่มที่ ๕ คือ กลุ่มผู้ร้องเรียนที่อ้างว่าได้รับหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินแล้ว แต่ยังมีที่ดินคงเหลือซึ่งยังไม่ได้ออกเอกสารสิทธิ จำนวน ๑๕ ราย ผู้ตรวจการแผ่นดิน พิจารณาแล้วเห็นว่า เอกสารสิทธิในที่ดินที่ผู้ร้องเรียนทั้ง ๑๕ ราย ได้ครอบครองทำประโยชน์

นั้น ส่วนมากออกโดยอาศัยหลักฐานการครอบครองเดิมและในการรังวัดออกเอกสารสิทธิในที่ดินแต่ละราย มีเจ้าของที่ดินเดิมเป็นผู้นำพิสูจน์สิทธิการทำประโยชน์ในที่ดิน ซึ่งเป็นการนำรังวัดชี้แนวเขตที่ดินที่ตนเองครอบครองทำประโยชน์ครบถ้วนตามหลักฐานการครอบครองเดิม และมีการรับรองแนวเขตจากเจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงทุกด้าน จึงเป็นการออกเอกสารสิทธิในที่ดินที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติไว้ทุกประการ ดังนั้น การที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างว่ายังคงมีเนื้อที่คงเหลือที่ยังไม่ได้ออกเอกสารสิทธิในที่ดิน ที่ดินบริเวณดังกล่าวจึงเป็นที่ดินที่อยู่นอกหลักฐานการครอบครอง และเนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวได้มีพระราชกฤษฎีกา กำหนดเขตที่ดินในท้องที่ดังกล่าว ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๒๑ ประกอบกับได้เคยมีความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๗๘๑/๒๕๓๕ เห็นว่า ถ้าผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินโดยไม่ได้แจ้งการความประสงค์จะได้สิทธิในที่ดินไว้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่และต่อมาที่ดินนั้นถูกกำหนดเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ผู้นั้นก็ไม่มีสิทธิมานำทำการรังวัด เพราะถือว่าไม่มีสิทธิครอบครองในที่ดินนั้น จึงเป็นกรณีที่สำนักงานที่ดินจังหวัดไม่สามารถดำเนินการออกเอกสารสิทธิในที่ดินให้กับผู้ร้องเรียนตามความประสงค์ได้

กลุ่มที่ ๖ คือ กลุ่มผู้ร้องเรียนที่ยื่นคำขอยกเลิกการออกโฉนดที่ดิน จำนวน ๑ ราย ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องเรียนได้นำหลักฐาน ส.ค.๑ ไปยื่นคำขอยกโฉนดที่ดินต่อสำนักงานที่ดินจังหวัด แต่ปรากฏว่าในเวลาต่อมาว่าร้องเรียนได้ไปยื่นคำขอยกเลิกการออกโฉนดที่ดินแปลงดังกล่าวแล้ว

๒. สำหรับผู้ร้องเรียนที่ไม่มีหลักฐานการครอบครองที่ดิน จำนวน ๑๔๕ ราย สามารถแยกพิจารณาตามข้อเท็จจริงที่แตกต่างกันไปได้เป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ คือ กลุ่มผู้ร้องเรียนที่มีที่ดินอยู่ในเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๑๑๗ ราย ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ที่ดินบริเวณที่ผู้ร้องเรียนทั้ง ๑๑๗ ราย ได้ครอบครองและทำประโยชน์ได้มีพระราชกฤษฎีกาประกาศกำหนดให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน หากผู้ร้องเรียนทั้ง ๑๑๗ ราย ได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินโดยไม่มีหลักฐานการแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ หรือมิได้แจ้งความประสงค์จะได้สิทธิในที่ดิน ตามมาตรา ๒๗ ทรี

แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กรณีจึงไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะสามารถออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินแก่ผู้ร้องเรียนทั้ง ๑๑๗ รายได้ ทั้งนี้เป็นไปตามนัยความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/๒๐๙ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๗ แต่เนื่องจากที่ดินที่ผู้ร้องเรียนทั้ง ๑๑๗ ราย ได้ครอบครองและทำประโยชน์ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) จึงสามารถดำเนินการออก ส.ป.ก. ๔-๐๑ ให้กับผู้ร้องเรียนทั้ง ๑๑๗ รายได้ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่าง ส.ป.ก. ในพื้นที่ดำเนินการสำรวจรังวัดที่ดินให้กับผู้ร้องเรียนทั้ง ๑๑๗ ราย หลังจากนั้น ส.ป.ก. ในพื้นที่จะได้รวบรวมข้อเท็จจริงและจัดทำบัญชีรายชื่อเกษตรกรซึ่งมีสิทธิจะได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินตามที่ได้มีการยื่นคำร้องขอเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินตามขนาดการถือครองที่ได้ทำการสำรวจรังวัด โดยนำเสนอคณะกรรมการคัดเลือกเกษตรกรผู้ที่จะได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในที่ดินของรัฐ ให้ความเห็นชอบและนำเสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดพิจารณาอนุญาตให้เกษตรกรผู้ถือครองที่ดินเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมว่าด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อไป

กลุ่มที่ ๒ คือ กลุ่มผู้ร้องเรียนที่มีที่ดินอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินแต่อยู่นอกพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๒๘ ราย ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ที่ดินบริเวณที่ผู้ร้องเรียนทั้ง ๒๘ ราย ครอบครองและทำประโยชน์ตั้งอยู่นอกพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน จึงไม่สามารถดำเนินการออกเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ ให้แก่ผู้ร้องเรียนทั้ง ๒๘ รายได้ แต่เนื่องจากที่ดินบริเวณที่ผู้ร้องเรียนทั้ง ๒๘ รายได้ครอบครองและทำประโยชน์ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๐๖ ให้ที่ดินบริเวณดังกล่าวเป็นเขตที่ดินจัดสรรเพื่อการเกษตรกรรมและใช้เพื่อประโยชน์อย่างอื่น ดังนั้น พื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นพื้นที่ที่ ส.ป.ก. อยู่ระหว่างดำเนินการปรับปรุงเขตปฏิรูปที่ดินให้คงเหลือเฉพาะเขตดำเนินการฯ หากต่อมา ส.ป.ก. ดำเนินการปรับปรุงเขตปฏิรูปที่ดิน และดำเนินการออกพระราชกฤษฎีกาแก้ไขเขตปฏิรูปที่ดินแล้วเสร็จ ที่ดินบริเวณที่ผู้ร้องเรียนได้ครอบครองและทำประโยชน์อาจดำเนินการขออนุญาตออกเอกสารสิทธิในที่ดินตามโครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินได้

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า สำนักงานที่ดินจังหวัด และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดที่มีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องร้องเรียนดังกล่าว ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนและคณะโดยไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๑๓ (๑) (ก) (ข) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงวินิจฉัยให้ยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวตามมาตรา ๒๘ (๓) แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

อนึ่ง เพื่อเป็นการกำชับและเร่งรัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการในการออกเอกสารสิทธิในที่ดินให้เสร็จสิ้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มีข้อเสนอแนะดังนี้

๑. ผู้ว่าราชการจังหวัดและอธิบดีกรมที่ดินกำชับและเร่งรัดให้สำนักงานที่ดินจังหวัดดำเนินการออกโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ร้องเรียนที่มีหลักฐานการครอบครองที่ดินกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ โดยเร็วต่อไป สำหรับผู้ร้องเรียนที่มีหลักฐานการครอบครองที่ดินกลุ่มที่ ๔ ที่ยังไม่ได้ยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินให้เร่งรัดให้สำนักงานที่ดินประสานกับผู้ร้องเรียนทั้ง ๗ ราย เพื่อนำหลักฐานการครอบครองที่ดินเพื่อดำเนินการออกโฉนดที่ดินต่อไป

๒. ผู้ว่าราชการจังหวัดติดตามเร่งรัดการดำเนินการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดในการตรวจสอบตำแหน่งที่ตั้งของที่ดินของผู้ร้องเรียนที่มีหลักฐานการครอบครองที่ดินกลุ่มที่ ๓ เพื่อแจ้งผลให้สำนักงานที่ดินจังหวัดดำเนินการตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการออกโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ร้องเรียนกลุ่มนี้โดยเร็ว

๓. ผู้ว่าราชการจังหวัดและเลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกำชับและเร่งรัดสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดให้ดำเนินการออก ส.ป.ก ๔-๐๑ แก่กลุ่มผู้ร้องเรียนที่ไม่มีหลักฐานการครอบครองที่ดิน แต่มีพื้นที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จำนวน ๑๑๗ ราย และเมื่อดำเนินการออกพระราชกฤษฎีกาแก้ไขเขตปฏิรูปที่ดินแล้วเสร็จให้ประสานงานกับกรมที่ดินเพื่อดำเนินการเดินสำรวจการออกโฉนดที่ดิน เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับกลุ่มผู้ร้องเรียนที่มีที่ดินอยู่ในเขตปฏิรูป แต่อยู่นอกพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๒๘ ราย รวมถึงประชาชนในพื้นที่รายอื่น

คณะเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง
เกี่ยวกับปัญหาในการออกโฉนดที่ดินที่ล่าช้าและไม่ถูกต้อง

ผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะผู้บริหารมอบโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ร้องเรียน
ซึ่งเป็นผลสำเร็จเป็นรูปธรรมจากการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน